

MEANDRI MEDICINSKE ANTROPOLOGIJE

Gostujoči uvodnik

Predgovor | 1.20

Datum prejema: 22. 5. 2017

Reke običajno ne tečejo linearno, njihove struge se prestavljajo, vijugajo, meandrirajo, zato je rečni tok počasnejši, a obenem bolj samosvoj. Podobno se v Sloveniji dogaja z medicinsko antropologijo: posameznice in posamezniki se že dalj časa samoiniciativno posvečajo temam zdravja, bolezni in zdravljenja ter jih raziskujejo, ob tem pa se njihove samonikle raziskovalne smeri ne povezujejo, temveč ostajajo samostojni meandri. Kljub znanstvenemu prispevku posameznih raziskav so zaznavne tematska razpršenost, finančna nestabilnost izobraževalnih in raziskovalnih programov ter intelektualna osamljenost raziskovalcev in raziskovalk. Čeprav bi to stanje lahko opisali kot narcisoidno samorastništvo, ki ne zmore proizvesti skupnega toka in potrebnega preboja (ne v raziskovalno-akademski ne v širše družbeni sferi), pa je mogoče na številne meandre medicinske antropologije v Sloveniji pogledati tudi drugače. Kot na počasno, a zelo iskreno, temeljito in poglobljeno ohranjanje lastnega toka, ki se bo ob določenem času na povsem samosvoj način povezal z drugimi rečnimi tokovi. Morda.

Za urednikovanje tematskega bloka sva se odločili iz več razlogov. Prvič zato, ker medicinska antropologija že dolgo ni več obrobna antropološka poddisciplina, temveč disciplina z dolgo tradicijo raziskav, ki poglobljeno obravnavajo in družbeno kontekstualizirajo človekove izkušnje z zdravljenjem, pa tudi nastajanje, odzivanje ter spoprijemanje z ne/zdravjem od rojstva do smrti ter onkraj omejenih časovnih in krajevnih dimenzij bivanja. Drugič, ker medicinskoantropološke razprave s holističnimi in komparativnimi metodami pomembno pojasnjujejo ozadja in dinamiko praks, skrbi, bolečin in tegob, s katerimi se spoprijema zahodni sodobni človek, vse bolj obremenjen z zdravjem in dobrim počutjem. Veliko je še odprtega prostora tako za teoretske dopolnitve kot širše javno razpiranje in umeščanje raziskovalnih dognanj v javne kontekste. Tretjič, da bi k pisanju spodbudili že uveljavljene raziskovalke in raziskovalce, kot tudi tiste, ki šele vstopajo na področje medicinske antropologije. Obenem pa, da bi dali prostor različnim medicinskim antropologom/injam, ki se ne srečajo pogosto, se ne berejo in se morda celo ne poznajo – najina želja je, da bi se povezali vsaj z objavo v skupni tematski številki. Podobnih poskusov sva se leta 2009 lotili z organizacijo mednarodnega znanstvenega simpozija *Medicinska antropologija in biomedicina*

v sodelovanju?, leta 2012 pa z organizacijo znanstvenega posveta *Medicinska antropologija v Sloveniji: Raziskave, refleksije, dileme*; oba sta potekala pod okriljem Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Na obeh dogodkih smo obravnavali mesto medicinske antropologije, analizirali nekatere ključne koncepte in metode ter pod vprašaj postavljali številne samoumevnosti, ki ostajajo nereflimirane tako v biomedicinskem diskurzu kot v širši javnosti. Četrtrič pa zato, da bi prispevali k terminološkemu preverjanju konceptov (med drugim tudi medicinske antropologije, ki ostaja polemično in pristransko poimenovanje) in vzpostavljanju slovenske terminologije (kot so družbeno trpljenje, angl. *social suffering*, svet življenja, angl. *life worlds*, bolezenska izkušnja, angl. *disease experience* in podobno).

Na poziv k sodelovanju so se z zanimanjem odzvali številni, a hkrati mnogi zaradi preobremenjenosti z drugim delom, terenske odsotnosti ali splošne časovne stiske tokrat niso uspeli napisati prispevka. Zato sva prepričani, da je treba v prihodnje poskrbeti za nove skupne objave ter druge oblike povezovanj raziskovalk in raziskovalcev tega področja. Najina tiha želja je, da bi se o obravnavani temi lahko že kmalu pogovarjali na enem od znanstvenih dogodkov.

Obenem pa sva veseli, da so nekateri pravočasno napisali prispevke ter uspešno prestali celoten recenzentski postopek. Med nastajanjem pričujoče tematske številke ta postopek ni bil izpeljan le *pro forma*, temveč sva mu posvetili posebno pozornost. Vztrajali sva na anonimnih in pristojnih recenzentih in recenzentkah z dovolj časa za pripravo poglobljenega recenzentskega mnenja. Za njihov pomemben prispevek k izboljšanju člankov se jima najlepše zahvaljujemo. Prav tako se zahvaljujemo glavnemu uredništvu *Glasnika SED*, ki je sprejelo najin predlog ter nama zaupalo uredniško delo.

Na naslednjih straneh so tematsko zelo raznoliki prispevki, ki jih povezujejo razpravljalna kakovost, metodološka konsistentnost ter svežina raziskovalnih dognanj. So dobro izhodišče za nadaljnje dopolnjevanje, razprave in povezovanja. Prežeti z entuziazmom vseh sodelujočih upava, da bodo meandri medicinske antropologije v Sloveniji še naprej ostali samosvoji, a jih bo vse več in bodo – vsaj tu in tam – med seboj dovolj pretočni.

* Jana Šimenc, dr. kulturne antropologije, znanstvena sodelavka, ZRC SAZU, Družbenomedicinski inštitut, Novi trg 2, 1000 Ljubljana; jana.simenc@zrc-sazu.si ali jankaindijanka@hotmail.com.

** Uršula Lipovec Čebtron, dr. kulturne antropologije, izr. prof. za področje kulturne in socialne antropologije, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; ursula.lipovec@gmail.com.